

A jövő lakása

Írta: Ligeti Pál,

építész

*

A lakásról alkotott fogalmak változóban vannak. A változás irányát már látni — a jövő lakásának körvonalai már tisztán állnak előttünk.

Főleg két szempont, két törekvés az, amely a változás mozgató erejeként szerepel. Az egyik: a higiéné. A másik: az ökonómia. Higiéné: ez, jelent tisztaságot, napot, levegőt. Ökonómia: ez jelent takarékoságot a ház előállításában (olcsó építést) és munkamegtakarítást a lakás kafbantartása és a háztartási teendők végzése körül (racionalizált háztartást).

Ez a két szempont sok mindenre kihat. Felületesebb dologra és mélyebben járóra. Kezdjük a felületesebb szempontoknál: a felületen magán. A falak, a bútorok felületén.

Ez a felület legyen — így kívánja az új irány — sima, kemény. Ne legyen porfogó, hanem könnyen tisztítható. Dísztelen gipszcirádáktól mentes falak. Sima, hézagmentes padló (linóleum, gumi) — és nem — parketta. Egyetlen sima lapból álló, enyvezett lemezzel borított, úgynevezett „Sperrholz”-ajtó. Nagy üvegtáblából álló, kevésszámú ablak.

Magától értetődik, hogy ilyen sima felületeket kemény anyagokból jobban lehet előállítani. Az új iránynak minden építőanyag kedves, amelyik kemény. Annál inkább, mert a kemény anyag kedvez az új irány másik vezető elvének, az ökonómiának. Kemény anyagból nemcsak sima felületeket lehet jobban előállítani, hanem kemény anyagból kevesebb is kell. Ezekkel a kemény, legtöbbször szervesetlen anyagokkal: elsősorban vassal,

üveggel helyettesíti a fát. Vasablakok, vasból ké-
kült ajtótokok; üvegpalcok, üvegasztallapok; ked-
ves elemei az új építésnek, amely lehetőleg kiküszö-
bölni igyekszik a textilanyagokat. Nem ked-
veli a súlyos, porfogó függönyöket, nem kedveli a
szőnyegeket és nem kedveli a ülőbútorok vánkositait.
A legutolsó években ezekkel is képes volt megbir-
kózni: görbített acélcsővek közé feszített lószőrfontal-
tal, vagy erős selyemfonattal helyettesíti a régi kár-
pitozott ülőbútorokat. Téved, aki azt hiszi, hogy az
ilyen bútorokban kevésbé jól esnék az ülés, mint
akármelyik párnázottban. De míg a párnázottban
nem menekülhetünk meg attól a képzettől, hogy a
vánkositok felülete alatt, a rugók között, a huzatok
által elrejtve, por, piszok rakódhat le, addig az új
bútor első pillantásra érezteti, hogy nincs egy hozzá-
férhetetlen porcikája sem, hogy tiszta minden ré-
szében.

De van más oka is annak, hogy az új irány ked-
veli a keményebb bútoranyagokat. Az ilyen anyagok
alkalmasak a gyári előállításra és az ilyen anyagok
alkalmasak arra, hogy a bútor mindinkább géppé
váljék. Mindkettő modern törekvés. A gyári előállí-
tás az egyetlen mód arra, hogy jó minőséget olcsón
termeljünk; a bútorok géphez hasonló módon való
megszerkesztése pedig megsokszorozza a bútor hasz-
nálhatóságát. Felcsapható, a falba süllyeszthető vagy
kihúzzható, nappal divánnak használható, vagy szek-
rény alatt elrejtett ágyak, felcsapható, eltolható asz-
tallapok, „tolóajtók, tolóablakok/ Lehet kombinálni
szekrényt és asztalt, szekrényt és ágyat, divánt és
ágyat, stb. stb. S ez átvezet a modern lakás egy ma-
gasabb fajtájú ökonómiájához, a férőhely takarékos
kihasználásához. Az ilyen gondosan, ügyesen meg-
konstruált; többféle rendeltetést kielégíteni tudó bú-
tordarab talán nem is sokkal olcsóbb, mint más, régi-
fajta két külön bútordarab, de olcsóvá válik azáltal,
hogy helyet takarít. Aminthogy helyet takarít a

beépített bútor is, a modern lakás kedvelt eleme. Természetesen a beépített szekrény azonfelül a tisztaság szempontjából is nagyon előnyös, mert sok porgyűjtő és nehezen hozzáférhető kuckót és felületet küszöböl ki.) És ha a bútor kevés helyet foglal el, ebből ered, hogy még a kisebb szoba is tágasabbá válik. Lehet a bútorzatot úgy csoportosítani, hogy a szoba üres felületei ne aprozódjanak el, hanem egymást egyetlen, s így elég tágasnak ható, nagyobb térré egészítsék ki. A beépített bútor azonfelül — és ez igen fontos — világossá teszi a szobát. Nem vet árnyékot sehova és az ablak fénye fennakadás nélkül jut el a szoba legmélyébe. És ez az ablak — más, mint régen volt. Hosszú, széles, de nem nagyon magas ablak. Széles: legtöbbször az egész szoba szélében, faltól-falig terjed. És nem nagyon magas: alsó éle ugyanis magasabban fekszik a megszokottnál, s így az alatta lévő falterület felhasználhatóvá válik. A jövő lakása takarékoskodik a hellyel; általában inkább több és kisebb szobát nyújt, mint kevesebb és nagyobb szobát. A konyhát, a fürdőszobát — de a hálószobát is lecsökkenti a fentírt módon a lehető legkisebb méretre. Célja: lehetőleg minden felnőtt ember számára megadni az elkülönülés lehetőségét. Ugyanakkor azonban igyekszik egy közös nagy lakószobát adni: nagyobbat, világosabbat még a mai átlagnál is és lehetőség szerint magasabbat is, mint amilyen a többi szoba, ami nehéz építési probléma ugyan, de már eddig is nem egy érdekes módon oldódott meg. A lakószobának védetten elhelyezett világos fülkéje helyettesíti azt, amit ma ebédlőnek nevezünk. A konyhából ételátadón keresztül történik a tálalás az étkezőfülkébe. Ebbe a lakószobába kis előtérrel jutunk, amelyből a W. C. és lehetőleg szagzáró átjárón keresztül a konyha nyílik. Viszont a ma még olyan általános kívánság: hogy a lakás mindegyik szobája elérhető legyen az előszobából, vagy annak egy nyúlványából, olybá módosul, hogy a szobák az em-

lített nagy lakószobából érhetők; el. Még egy közös szobája van a jövő lakásának, melyet dolgozószobának nevezhetünk s melybe a lakószobából vissza lehet vonulni..

Tehát: nagy, közös lakószoba, kis elkülönített dolgozó, s ezenfelül lehetőleg nagyszámú hálószoba, így fest a jövő lakásának szobaelosztása, éles ellentétben azzal a még mindig nagyon divó elosztással, amelyben egy vagy két hálószoba mellé ebédlő, szalon, úriszoba stb. sorakozik fel. Kétségtelen, hogy az új lakás több családtagnak nyújtja összesen kisebb helyen, mint eddig, a kultivált lakás lehetőségét.

Ilyen lesz a jövő lakása. Praktikus, higiénikus, ökonomikus. És — sokkal több ennél. Mert téved, aki azt hiszi: mindez csak ráció, csak fizikai hasznosság, csak célszerűség. Mindennek, amiről fentebb szó volt, van egy másik oldala is. A tisztaság, melynek érzetét az új lakás kelti, nevelő hatással van a testen túl is. A becsületesség, a sallang és dísz kerülése a lélekre is hat. Az egyenesség, a kemény, határozott kontúrok, az egész lakás könnyen áttekinthető világos elrendezettsége egy olyan szilárd akaratú, céltudatos és kemény életfelfogást sugallnak, amelyre az eljövő nehéz évtizedekben nagy szüksége lesz az emberiségnek.

Budapesten 1928-ban minden hatodik-hetedik embert a tüdővész, minden nyolcadik-kilencediket szívbaj, minden kilencediket rákbetegség, minden tizenötödiket tüdőlob és minderi tizenhat-tizenhetediket ütő-érelmeszesedés ölt meg.